

ISSN 2226-3209 (Print),
ISSN 2409-0506 (Online)

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

MINISTRY OF CULTURE AND INFORMATION POLICY OF UKRAINE
NATIONAL ACADEMY OF MANAGERIAL STAFF OF CULTURE AND ARTS

ВІСНИК

НАЦІОНАЛЬНОЇ

АКАДЕМІЇ

КЕРІВНИХ

КАДРІВ

КУЛЬТУРИ

І МИСТЕЦТВ

NATIONAL

ACADEMY OF

MANAGERIAL

STAFF OF

CULTURE

AND ARTS

HERALD

Щоквартальний науковий журнал
Quarterly Journal

3'2022

Київ – 2022

УДК 050:(008+7)

Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал.
Київ. 2022. № 3. 324 с.

У щоквартальнику Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв висвітлено актуальні питання мистецтвознавства та культурології. Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто прагне отримати ґрунтовні знання теоретичного і прикладного характеру.

Редакційна колегія

Денисюк Ж. З., д.культ. (головний редактор); **Литвин С. Х.**, д.і.н., професор (заст. головного редактора); **Афоніна О. С.**, д. мист., професор (відповідальний секретар); **Бітасєв В. А.**, д. філос.н., професор, член-кор. НАМ України; **Вєдєнєєв Д. В.**, д.і.н., професор; **Волков С. М.**, д. культ., професор; **Герчанівська П. Е.**, д. культ., професор; **Донченко Н. П.**, засл. діяч мистецтв України, професор; **Езкуерро А.**, д. філос. (Іспанія); **Жуковін О. В.**, к. мист.; **Зосім О. Л.**, д. мист., професор; **Каппелліні В.**, д. філос., професор (Італія); **Карпов В. В.**, д.і.н.; **Каталінік В.**, д. філос. (Хорватія); **Кайл К.**, д. філос. (Німеччина); **Кнаут М.**, д. філос., професор (Німеччина); **Льоос Х.**, д. філос., професор (Німеччина); **Овчарук О. В.**, д. культ., професор; **Пастерняк В.**, д. габілітований, професор (Польща); **Ростіролла Д.**, д.філос. (Італія); **Сапенко Р.**, д. габілітований, професор (Польща); **Хемслі Д.**, д. філос. (Великобританія); **Чернець В. Г.**, д. філос., професор; **Шванднер Г.**, д. філос., професор (Німеччина); **Штанке Г.**, д. філос., професор (Німеччина); **Шульгіна В. Д.**, д. мист., професор; **Юренієне В.**, д., професор (Литва); **Яковлев О. В.**, д. культ., професор.

Статті, подані до редакції журналу, рецензують члени редакційної колегії

Журнал включено до **Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)** зі спеціальностей: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація; 024 Хореографія; 025 Музичне мистецтво; 026 Сценічне мистецтво; 034 Культурологія відповідно до Наказу МОН України від 02.07.2020 № 886 (додаток 4).

Науковий журнал "Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв" індексується в міжнародних наукометричних базах даних: EBSCO; International Impact Factor Services; Research Bible; Open Academic Journals Index; CiteFactor; Google Scholar; Directory of Open Access Scholarly Resources; CEEOL (Central and Eastern European Online Library); Index Copernicus, Crossref

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
(протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

За точність викладених фактів та коректність цитування відповідальність несе автор

Свідоцтво КВ № 19938-9738ПР від 17.05.2013 р. © Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2022

© Автори

Цитування:

Микуланинець Л. М. Домінанти регіонального топосу в біографії митця. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2022. № 3. С. 203–207.

Mykulanynets L. (2022). Dominants of Regional Topos in the Artist's Biography. National Academy Of Managerial Staff Of Culture And Arts Herald: Science journal, 3, 203–207 [in Ukrainian].

Микуланинець Леся Михайлівна,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри теорії і методики музичної
освіти Мукачівського державного університету
<https://orcid.org/0000-0002-6346-6532>
l.mikulaninets@gmail.com

ДОМІНАНТИ РЕГІОНАЛЬНОГО ТОПОСУ В БІОГРАФІЇ МИТЦЯ

Мета роботи – означити стрижневі домінанти територіального топосу, висвітлити особливості їх трансляції в життєписі митця. **Методологія дослідження** базується на застосуванні системного підходу з використанням спектру методів: аналітичного – для осягнення культурологічних, філологічних, мистецтвознавчих джерел з проблеми публікації; філософського – при розгляді літопису в онтологічному дискурсі; біографічного – з метою характеристики розмаїтих вимірів побутування метра; міждисциплінарного – задля всебічного студіювання заявленого питання, отримання модерних знань; герменевтичного – при вивченні текстів хронік й окресленні типологічних ознак; теоретичного узагальнення – для підбивання підсумків статті. **Наукова новизна.** Уперше національне мистецтвознавство представлено працею, де виявлені провідні риси топосу краю, концептуалізовані біографією майстра. **Висновки.** Топос – вагома категорія гуманітаристики, що відображає фундаментальні часово-просторові уявлення про макрокосмос, його закони. Регіональний топос – форма образного розгортання квестів конкретної території, деталізація її багатогранності, маніфестація історичної, цивілізаційної, соціальної та інших спадщин. Він відтворює цінні параметри буття локусу, котрі пройшли крізь різні епохи, зазнали певних трансформацій, однак зберегли стійкі коди, знаки, символи, етнічні, професійні традиції. Біографія майстра як феномен являє собою комплекс складових, серед яких панівними є такі: «дім» – охоплює ґрунтовні засади становлення світогляду метра, пояснює суть творчості, модель поведінки тощо; «дитинство» – віддзеркалює щастя (або прагнення досягнути), намагання здобути гармонію, абсолютну любов і т.п.; «мала Батьківщина» – імплементує зв'язок з рідною місцевістю, проявляючи архетипи території, своєрідну ментальність тощо; «природа» – демонструє єдність людини, матерії, пантеїстичне відновлення сил, віднайдення вічних креативних тем, спроможність перебувати в циклічному часі; «дорога» – символізує зміст життєвого шляху особистості, спрямованого до вічності, духовного безсмертя. Вказані топоси дають ключ для розуміння існування митця. Вони функціонують не розрізнено, а взаємодіють, тим самим продукують унікальний колорит, смислове забарвлення онтології маестро.

Ключові слова: регіон, топос, регіональний топос, біографія митця.

Mykulanynets Lesia, PhD in Arts, Associate Professor, Department of Theory and Methods of Music Education, Mukachevo State University

Dominants of Regional Topos in the Artist's Biography

The purpose of the article is to define the key dominants of territorial topos and to reveal the specifics of their transmission to the artist's biography. **The research methodology** is based on implementing the systemic approach by means of using a range of the following methods: the analytical method was used to grasp culture studies, philology, and arts studies sources in accordance with the paper issue; the philosophical method enabled considering biography within ontological discourse; the biographic method was used to characterise various domains of the artist's being; the interdisciplinary method made it possible to comprehensively study the issue under consideration and obtain modern knowledge; the hermeneutic method was used to analyse the texts of the chronicles and to distinguish the typical features; the theoretical generalisation was used to summarise the research results. **The scientific novelty** lies in the fact that for the first time the author has revealed the key features of regional topos conceptualized by the master's biography. **Conclusions.** Topos is an important paradigm of humanitarian studies reflecting the fundamental time and spatial ideas of macro-space and its laws. Regional topos is a form of image-bearing extension of questions referring to a certain territory, detailing its multifaceted nature, manifestation of its historical, civilisation, and social heritage. It restores valuable parameters of the locus' being that have overcome various epochs and experienced different transformations but preserved stable codes, signs, symbols, as well as ethnic and professional traditions. Within the master's biography, the aforementioned phenomenon is introduced by a complex of constituents where the predominant categories are as follows: "home" embraces the fundamentals of establishing the master's world outlook, explains creativity issues, behaviour

patterns; “childhood” reflects the image of happiness (or the wish to achieve it), trying to renew harmony, absolute love; “Small Motherland” implements the connection with native location revealing regional archetypes and specific mentality; “nature” demonstrates the unity of a person, matter, pantheistic restoring of strength, seeking the eternal creative themes, and the ability of occurring within cyclical time; “road” symbolises the content of the personality’s life path focused on eternity and spiritual immortality. The aforementioned toposes in chronicles give a key to understanding the master’s being. They do not function separately but interact, thus producing unique colouring and the sense colouration of the master’s ontology.

Key words: region, topos, regional topos, the artist’s biography.

Актуальність теми дослідження. Сучасний мистецький простір – унікальне явище, він складається із низки локусів, де кожен має свою неповторну духовну ознаку, а їх синергія творить багатогранність національної культури. Цікавість до освоєння специфіки областей нашої держави спричинила появу регіоніки – наукового напрямку, ціллю якого є студіювання розмаїтих площин життєдіяльності певного терину, віднайдення суміжних онтологічних рис, об’єднуючих країну. Вітчизняна гуманітаристика плідно вивчає територіальне буття, про що свідчить великий об’єм публікацій, захищених дисертацій (Л. Кияновська, І. Кононов, Т. Маринюк, О. Стебельська, Т. Росул, М. Черепанин та ін.). Персонологічні виміри осягнення ландшафтів розглянуті у численних мистецтвознавчих опусах (Г. Данканич, В. Даценко, М. Жишкович, В. Мадяр-Новак, І. Ярошенко, та ін.). Активним учасником, рушійною силою регіональних ходів постає неординарна людина. Нині спостерігається зацікавленість оволодінням просторово-часового континуума її побутування. Вчені аналізують географічні, світоглядні, релігійні константи малої Батьківщини майстра, оскільки вони визначають парадигмальні аспекти його практики (Н. Бовсунівська, О. Глуханьч, Т. Гуменюк, Л. Микуланинець, Л. Назаревич та ін.). Край – феномен, котрий володіє власною міфологією, ментальним обліком, індивідуальним онтологічним хронотопом буття. Біографія маестро – жанр, який ретранслює віхи існування, творчість непересічної особистості, чия робота виражає провідні ідеї доби. Серед домінуючих чинників, впливаючих на кругозір, долю, досвід центральний – місце становлення, що є тлом розгортання усіляких процесів. Тому наразі нагальні розвідки регіонального топосу, проявленого хроніками метра. Опанування представленого питання уможливило усвідомлення ряду закономірностей життя персони, уточнення взаємозв’язків між локусом й креативними надбаннями діяча, пізнання української культури.

Мета дослідження – означити стрижневі домінанти територіального топосу, висвітлити особливості їх трансляції у літописі митця.

Виклад основного матеріалу. Актуалізація регіоніки пов’язана з низкою вагомих квестів суспільно-історичного, цивілізаційного планів. Найбільші – дві полярні тенденції: глобалізація, локалізація. Кожна вимагає посиленого пієтету до областей України, збереження ідентичності, примноження різноманіття, подальшої євроінтеграції. Поняття «регіон» – ключове в географії, соціології, етнології, краєзнавстві та ін. Мистецтвознавство інтерпретує його утворенням, покликаним об’єднати терин, продемонструвати подібність духовного розвитку, ментальних ознак громадян. На думку авторитетної вченої Я. Верменич: «Регіон – не лише об’єкт, але й суб’єкт, він сам себе вибудовує і видозмінюється у цьому процесі. Регіон – це ще і рамка, певний контур для порівнянь і узагальнень. Семантична структура регіону і відповідного образу формується під впливом багатьох чинників – політичних, ідеологічних, культурних та ін. Тому так важливо по можливості чітко визначити місце кожного історичного регіону у багатоманітні просторових форм з урахуванням специфічності усіх його складників» [3, 12]. Дана експлікація тлумачить дефініцію динамічним явищем, котре постійно якісно самотрансформовується, володіє автономністю, проте включене до цілісної системи національного буття.

Ознаки феномену: означені територіальні межі, своєрідна ментальність (інтегрована до материкової), змістове безмежжя (семіосфера, риси продукованого там суспільства), об’єктивність (частина реальності, а не придумана конструкція), стабільність, стійкість, винятковість соціальної системи, релігійна приналежність тощо. Вагомим компонентом регіону є самосвідомість, що проявляється через зв’язок між різними поколіннями мешканців, розуміння ними своєї відмінності (одночасно тотожності) від інших областей країни. Регіон покликаний кодувати, зберігати, транслювати досвід всіх сфер людської практики, генерувати особистість, детерміновану в природно-ландшафтний,

промисловий розвиток терину. Зважаючи на викладене припускаємо: вияв основних концептів локусу здійснюється топосом, а митець – його центр, котрий надає значущі сенси, бутійні ознаки, заманіфестовані життєписом.

Дефініція «топос» вперше вжита давньогрецьким любомудром Аристотелем, вона застосовувалася задля маркування вчення про загальні місця. XX століття наведено філософську категорію переносить й до інших галузей наукового знання. Філолог Е. Курціус означає її усталеною мовною моделлю, володіючою певними схемами, законами відбиття. Тобто це постійно відтворювані елементи мистецького опусу, повторювані творчістю майстра під виглядом архетипів, формул, кодів, міфів, мотивів, частин художнього образу.

Науковиця М. Колінко, проаналізувавши історичну генезу, трансформацію експлікації вказаного поняття, подані працями провідних європейських мислителів, констатувала: «смісловий зміст топосу у просторі думки і тексту як технології, методу, прийому їх розгортання. У якості смислових моделей, що віддзеркалюють специфіку мисленнєвої діяльності людини, топоси є підґрунтям системного бачення того чи іншого культурного феномена, важливими складовими у побудові смислового та змістовного каркасу культурологічного дослідження. Вони організують простір знання за допомогою когнітивних процедур, віддзеркалюючи формально-логічні зв'язки між різними явищами» [5, 40]. Тлумачення розкриває широкі пізнавальні можливості категорії, остання – цінна ланка реконструкції онтологічної парадигми *homo sapiens*.

Топос – константа цивілізації, яка належить колективним уявленням, проявляється в індивідуальному досвіді. Особистісна інтерпретація надає йому інноваційних значень, демонструє, актуалізовує сенси, суголосні конкретній добі. Значною ознакою поняття є комунікативний потенціал. Топос реалізується текстово або вербально, несе інформацію, її, відповідно емоційному, інтелектуальному рівню й т.д. розшифровує реципієнт. Це своєрідний банк технологій мовлення, думання, котрий описує, презентує терен.

Мистецтвознавство пояснює топос фіксатором «духовного генетичного коду», що символізує універсальний триптих: людина – простір – культура; постає в обліку ментальної структури, раціонально відтворює світ.

Регіональний вимір втілює прояви буття території, транслює їх через певні судження, втілюючи локальну ідентичність, художні формули, фольклорні архетипи тощо. За сприянням досліджуваного явища край зберігає, кристалізує свою автентіку, здійснює поступ всіх сфер існування.

Як ми вже відмічали, вияв топосу здійснюється суб'єктивною практикою. Тому студіювати його доречно осягаючи здобутки, історію маєстро. Вони виражають тенденції часу, провіщують перспективи еволюції соціуму. Життєтворча концепція креативної персони закарбована літописом – жанром, що розкриває багатогранність особистості, реєструє процес оновлення, збагачення досвіду, констатує ціннісні установки, приватні стратегії, виявляє їх вплив на локус. Безперервність онтологічного розвитку індивідуума, єдність просторових і часових форм побутування відбиваються у регіональному топосі. Мистецтвознавчі наукові джерела позбавлені розвідок, де б вивчалися способи застосування категорії презентуючи хроніки метра, однак вважаємо: вказаний феномен визначає його кругозір, когнітивну тактику. Це сприяє осмисленню, тлумаченню, засвоєнню, поширенню майбутнім поколінням реципієнтів спадщини майстра, допомагає усвідомити особливості культури малої Батьківщини, зокрема, й національної – загалом.

Регіональний топос проявляється вже при початковій стадії імплементації бутійного наративу. Висвітлюючи етап становлення діяча, автор оповіді апелює поняттям «дім». Батьківська хата – унікальний мікрокосмос, там кристалізується внутрішнє єство, поведінкова модель, релігійне світобачення, моральні установки людини. Суголосною є дефініції «рідна земля», «село» (місто), «потічок», «річка», «гори» тощо. Ми розуміємо, що особа, виплекана селянською духовною традицією, має інакший менталітет, ніж мешканець міста.

Найчастіше текстове вираження зауважених топосів здійснюється через усталені визначення (іноді штампи): формування митця відбулося у простій селянській набожній родині, де вчили шанувати людей, поважати старших і т.д. Пояснюється також як саме закладені цінності відтворилися в опусах маєстро. Біографічні екскурси необхідні задля виявлення культурної ідентичності суб'єкта, осягнення ресурсів креативної практики.

Дотичний топосу «дім» – «дитинство», оскільки відтворює безтурботний образ,

наповнений любов'ю, теплом, безпекою, захищеністю. Цей аспект життєвого шляху літописом, зазвичай, окреслений досить яскраво. Вчені акцентують увагу на: сфері діяльності тата, мами (бабусі, дідуся), їх відносини один до одного, дітей; сімейній атмосфері, ідеалах й т.д. Якщо первинний період побутування метра напружений, позбавлений гармонії, тоді з'являється тема втраченого раю, туги, конфліктності буття. Зазначений топос уможливило усвідомлення не тільки метафізики дитинства, але й екзистенційний вимір майстра, його історико-цивілізаційну реальність.

Змістову місію в хроніках маестро виконує топос «мала Батьківщина». Він тлумачить архетипне прагнення особистості сконструювати масштабну модель національного соціокультурного терину через мікро прототип, виражений духовністю певного краю. Вказаний феномен – домінуючий, оскільки індивід зберігає спорідненість із родиною, друзями, відчуває причетність до них, а також приналежність розмаїтим регіональним явищам. Біографії відомих людей рясніють інформацією про: меценатську допомогу просвітницьким закладам, релігійним спільнотам; заснування спеціальних фондів, стипендій; систематичні відвідини регіону з метою відновлення душевних й фізичних сил, пошуку натхнення тощо. У такий спосіб відбувається опоетизування рідної землі, встановлюється зв'язок минулого, теперішнього, майбутнього, виробляється поведінкова стратегія особистості.

Топос природи – вагомий для літопису митця, бо діяч має особливий контакт із органічним, неорганічним світом, черпає там насагу власного продуктивного існування. Іноді цей концепт пронизує всю практику метра (Г. Малер). Надзвичайну роль відіграють пасторальні мотиви (струмка, саду, поля й т.д.). Вони, й переживання на їх тлі, фіксуються свідомістю, стають джерелом творчості. Нинішня урбаністична цивілізація природу осмислює субстанцією, здатною укріпити онтологічну міць персони.

Майстер часто породжує парадигми подалі від міської суєти, він жадає усамітнитися, знайти злагодженість між внутрішнім єством, макрокосмосом, тим самим розшукати стимули художнього побутування. Потрапляючи під владу природи, маестро опиняється в нелінійному, а повторюваному часі, що надає духовну опору, стабільне майбутнє, де обов'язково настане весна, розквітнуть надії, а

всі починання принесуть результати. Зауважимо, релігійність також функціонує крізь циклічність, тобто пастораль отримує сакральне забарвлення (яскраво цей постулат продемонстровано спадком романтиків). Топос дороги знаковий у біографічному описі метра, оскільки останній постійно мандрує (мріями, епохально, й реально, через гастролі, подорожі й т.д.). Крім того свідомо особистість розуміє недовготривалість перебування в цьому вимірі, перспективу відходу до вічності.

Т. Доній надає зазначеному феномену філософського змісту, зауважує: «Поняття дороги так чи інакше завжди пов'язане з місцем. ... Дорога розглядається як топос – місце, яке письменник усвідомлено наповнює архетипними образами і в якому розгортає певні дії. Семантичне поле топосу дороги дуже широке: від найдавнішого амбівалентного символу, який одночасно може і об'єднувати, і роз'єднувати простір за принципом «своє» – «чуже», до символу життєвого шляху або переведення в іншу просторову реальність. Багато досліджень зазначають, що дорога характеризує і спрямовує простір» [4, 199]. Представлена експлікація розглядає путь універсальною траєкторією провадження діянь майстра, з комплексом чинників, зустрічаючихся в людському існуванні. Топос дороги рівнозначний онтологічному шляху особистості. Ця думка наскрізною лінією плине у мистецтвознавчих літописах.

Отже, регіон – чітко визначена національна культурна одиниця. Вона має стабільний терин, ментальну ознаку, спільність фольклорних, фахових засад, специфічний кругозір, релігійні переконання мешканців тощо. Край залежно від географічного розташування, розмаїтих умов життя отримує виняткове художнє втілення, концентроване топосом. Останній – значущий компонент «Я» маестро, тому яскраво виражений у біографії.

Наукова новизна – вперше національне мистецтвознавство представлено працею, де виявлені провідні риси топосу краю, концептуалізовані біографією майстра.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу констатувати: топос – вагома категорія гуманітаристики, яка відображає фундаментальні часово-просторові уявлення про макрокосмос, його закони. Регіональний топос – форма образного розгортання квестії конкретної території, деталізація її багатогранності, маніфестація історичної, цивілізаційної, соціальної та ін. спадщин. Він відтворює цінні параметри буття локусу, котрі пройшли крізь різні епохи, зазнали певних

трансформацій, однак зберегли стійкі коди, знаки, символи, етнічні, професійні традиції. Біографія майстра зазначений феномен представляє комплексом складових, панівними є: «дім» – охоплює ґрунтовні засади становлення світогляду метра, пояснює суть творчості, модель поведінки тощо; «дитинство» – віддзеркалює щастя (або прагнення досягнути), намагання здобути гармонію, абсолютну любов й т.д.; «мала Батьківщина» – імплементує зв'язок з рідною місцевістю, проявляючи архетипи області, своєрідну ментальність тощо; «природа» – демонструє єдність людини, матерії, пантеїстичне відновлення сил, віднайдення вічних креативних тем, спроможність перебувати в циклічному часі; «дорога» – символізує зміст життєвого шляху особистості, спрямованого до вічності, духовного безсмертя. Вказані топоси дають ключ розуміння існування митця. Вони функціонують не розрізнено, а взаємодіють, тим самим продукують унікальний колорит, смислове забарвлення онтології маестро.

Представлена праця відкриває перспективи подальшого студіювання феноменів регіон, топос, біографія митця у системі гуманітарного знання. Затребувані розвідки, присвячені виявленню провідних концептів краю, проілюстрованих хроніками й опусами українських діячів.

Література

1. Артеменко А. П. Поняття «топос» в онтологічній та соціально-філософській сферах дослідження. *Гуманітарний часопис*. 2011. № 1. С. 19–23. URL: file:///C:/Users/HP/Downloads/gumc_2011_1_5.pdf (дата звернення: 08.06.2022).
2. Бондарчук О. Особливості топос-аналізу. *Актуальні питання іноземної філології*. 2015. № 2. С. 27–30.
3. Верменич Я. Історична регіоналістика в системі «просторової історії»: диференціація предметних полів. *Регіональна історія України*. 2013. Вип. 7. С. 9–38.
4. Доній Т. М. Архетипи і топоси постмодерністської поезії України та США : дис. ... канд. філол. наук: 10.00.05. Київ, 2018. 230 с.

5. Колінько М. В. Топос як поняття соціальної топології. *Мультиверсум* : філософський альманах. 2018. Вип. 3–4. С. 32–44.

6. Курціус Е. Європейська література і латинське середньовіччя. Львів : Літопис, 2007. 533 с.

7. Микуланинець Л. М. Біографія як засіб культурної комунікації митця і публіки. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*:наук. журнал. 2021. № 4. С. 145–149.

8. Файзуліна Г. Топос «Малої Вітчизни» у філософії етнокультури та сучасному українському філософському романі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. *Культурологія*. 2014. Вип. 14. Ч. 1. С. 161–168.

References

1. Artemenko, A. P. (2011). The notion of «topos» in ontological and socio-philosophical research spheres. *Ghumanitarnyj chasopys*, 1, 19–23. Retrieved from: file:///C:/Users/HP/Downloads/gumc_2011_1_5.pdf [in Ukrainian].
2. Bondarchuk, O. (2015). The features of topos analysis. *Aktualjni pytannja inozemnoji filologhiji*, 2, 27–30 [in Ukrainian].
3. Vermenych, Ja. (2013). Historical regional study within the system of «spatial history»: differentiation of subject fields. *Regionaljna istorija Ukrainy*, 7, 9–38 [in Ukrainian].
4. Donij, T. M. (2018). Archetypes and toposes of postmodernism poetry of Ukraine and the USA. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
5. Kolinjko, M. V. (2018). Topos as a notion of social topology. *Muljtyversum. Filososfskyj aljmanakh*, 3–4, 32–44 [in Ukrainian].
6. Kurcius, E. (2007). European literature and Latin Middle Ages. Ljviv: Litopys [in Ukrainian].
7. Mykulanynets, L. (2021). Biography in the aspect of cultural communication of an artist and audience. *Visnyk Nacionaljnoji akademiji kerivnykh kadriv kuljтуры i mystectv*:nauk. Zhurnal, 4, 145–149 [in Ukrainian].
8. Fajzulina, Gh. (2014). Topos of «Small Motherland» in ethnic culture philosophy and contemporary Ukrainian philosophical novel. *Naukovi zapysky Nacionaljnogho universytetu «Ostrozjka akademija»*. *Kuljturologhija*, 14 (p. 1), 161–168 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 10.06.2022
Отримано після доопрацювання 11.07.2022
Прийнято до друку 18.07.2022*

ЗМІСТ

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

<i>Hotalyuk A.</i>	Holiday culture of the Ukrainians in the second half of the 20th – at the beginning of the 21st century in the conditions of modern globalization challenges [Святкова культура українців в другій половині ХХ – на початку ХХІ сторіччя в умовах сучасних глобалізаційних змін].....	3
<i>Кириленко К. М.</i>	Формування української ідентичності в процесі викладання курсу «Філософія» в закладі вищої освіти за умов воєнного стану	10
<i>Хлистул Ю. І.</i>	Культурологічний погляд на програму розпису купола та вітваря православного храму.....	16
<i>Гурова І. В.</i>	Популярна культура як практика створення смислів і значень	23
<i>Жигайло М. О.</i>	Зарубіжний досвід комерціалізації графіті: від заперечення – до співпраці.....	29
<i>Пашкевич М. Ю.</i>	Свято як чинник формування державної культурної політики	35
<i>Романчишин В. Г.</i>	Творча спадщина Миколи Леонтовича в контексті української національної культури	41
<i>Соболевська С. О.</i>	Роль архетипів народної ляльки в сучасній культурі і лялькотерапії	48
<i>Подгасцька В. В., Іващенко О. Л., Дніпренко В. І.</i>	Культурологічні засади освіти в умовах цифровізації суспільства	52
<i>Соломенко Л. І.</i>	Мовленнєва культура початку ХХІ століття в контексті феномену нових медіа	57
<i>Бугайов М. В.</i>	Роль блогів у репрезентації сучасної української пісні.....	63
<i>Водяхін Є. В.</i>	Витоки та передумови інституалізації українського театру (кінець ХІХ – початок ХХ століття).....	69
<i>Осієвська Ю. С.</i>	Європейський досвід децентралізації та інтеграції культурної спадщини на сучасному етапі	75
<i>Савенко О. В.</i>	Креативно-культурні проекти брендингу сучасної України.....	83

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО, РЕСТАВРАЦІЯ

<i>Афоніна О. С.</i>	Вишитий і тканий рушник як складова частина культурного коду народного костюма нареченої.....	89
<i>Безугла Р. І.</i>	Український народний костюм як синтез традиції і сучасності (на прикладі вбрання перших леді України)	95
<i>Денисюк Ж. З.</i>	Етнокультурні коди українського традиційного костюма у віддзеркаленні світу високої моди.....	101
<i>Карпов В. В.</i>	Національні традиції у військовій формі одягу України ХХІ століття на прикладі сорочки як центрального елемента українського народного костюма	108
<i>Несен І. І.</i>	Методи дослідження театрального костюма: український досвід	114
<i>Сиваш І. О.</i>	Етнодизайн – важливий чинник консолідації українського суспільства в умовах війни	120

<i>Ходак І. О.</i>	Мотив євхаристійної чаші в декоративному різьбленні царських врат Східного Поділля	124
<i>Чумаченко О. П.</i>	Сучасні художні виставки як форма «entertainment».....	130
<i>Веремєєнко Т. Р.</i>	Малярське навчання в Лаврській церковно-мистецькій школі другої половини XVIII століття.....	137
<i>Лабзін В. В.</i>	Відновлення Києво-Подільської Покровської церкви в 1950-х роках: монументальний живопис Лідії Спаської	141
<i>Несмачний С. М.</i>	Символістський живопис Михайла Сапожника: від задуму – до втілення	149

ХОРЕОГРАФІЯ

<i>Дегтяр Д. О.</i>	Інтертекстуальні аспекти постановок української народно-сценічної хореографії.....	156
---------------------	--	-----

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

<i>Андросова Д. В., Маркова О. М.</i>	Музична естетика – філософія музики: генеза та актуальна сучасність музикознавства	162
<i>Бермес І. Л.</i>	Штрихи до «портрета» М. Лисенка-диригента (на основі спогадів і листів)	169
<i>Муравська О. В.</i>	Містеріально-міфологічні підвалини українського музичного театру XIX століття (на прикладі творчості С. Гулака-Артемовського та М. Лисенка) .	177
<i>Сиротинська Н. І.</i>	Акростих у візантійській гимнографії та слов'янській духовній поезії	184
<i>Гринчук І. П., Місько Г. С., Овод Н. М.</i>	Мистецькі проекти інтегративного типу: дослідницький і виконавський аспекти.....	190
<i>Кулієва А. Я.</i>	Технічні та виразально-змістовні функції «перехідних тонів» і «примарного тону» в контексті вокально-регістрової виконавської стратегії	196
<i>Микуланинець Л. М.</i>	Домінанти регіонального топосу в біографії митця	203
<i>Овсянніков В. Г.</i>	Трансформаційні процеси рок-музики в контексті війни в Україні.....	208
<i>Туценко М. М.</i>	Вітчизняна гітарна школа: історична спадковість виконавських традицій та перспективи розвитку	214
<i>Шумський М. О.</i>	Розвиток виконавської культури оркестрових диригентів у процесі магістерської підготовки	220
<i>Ван Сяоюй</i>	«Домашні співаники» С. Монюшка та духовно-етичні аспекти культури бідермаєру	226
<i>Колосок В. І.</i>	Аналіз характерних особливостей сучасних українських естрадних хітів на прикладі творів-переможців міжнародного пісенного конкурсу «Євробачення» 2004, 2016, 2022 років.....	233
<i>Лі Юйсюань</i>	Концерт для саксофона і струнного оркестру Л.-Е. Ларссона в контексті українсько-шведських історичних зв'язків і традицій	240
<i>Лінь Юйхен</i>	«Шукачі перлів» Ж. Бізе в річизці поезиї французької ліричної опери	246
<i>Сунь Жуйшан</i>	Духовні витоки арії, її формування в Європі та Китаї.....	253
<i>Фен Їжань</i>	Польсько-китайські культурні взаємини в контексті дослідження фортепіанного мистецтва Китаю	260
<i>Яценко В. Р.</i>	«Майдан – 2014» Валентина Сильвестрова: жанрово-стильові параметри твору	266

СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО

<i>Погребняк Г. П.</i>	Режисура балетних постановок в сценічному та екранному просторі.....	272
<i>Гусакова Н. М., Девізорів М. В.</i>	Еволюція дієвої сценографії у творчості представників школи Данила Лідера (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)	280
<i>Татаренко М. Г.</i>	Режисерський акцент як художньо-творчий компонент у загальносценічному задумі театральної вистави	286
<i>Цугорка О. П.</i>	Художні декорації в театральних постановках як засоби сценографічного формування простору	291
<i>Пивоварова К. В., Стрельчук В. О.</i>	Театральна режисура Пітера Холла: специфіка художньої інтерпретації драматургії В. Шекспіра.....	300
<i>Світлична О. О., Біленька А. М.</i>	Вплив сценічного слова театру корифеїв на сучасний театральний процес	307

ВІДГУКИ. РЕЦЕНЗІЇ

<i>Копієвська О. Р.</i>	Вища культурологічна освіта в нових суспільно-політичних реаліях. Рецензія на книгу С. В. Виткалова «Вища культурологічна освіта в Україні: регіональний дискурс: крізь призму діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету».....	313
-------------------------	--	-----

CONTENTS

CULTUROLOGY

<i>Hotsalyuk A.</i>	Holiday culture of the Ukrainians in the second half of the 20th – at the beginning of the 21st century in the conditions of modern globalisation challenges.....	3
<i>Kyrylenko K.</i>	The formation of Ukrainian identity in “Philosophy” course teaching in tertiary education institution under martial law	10
<i>Khlystun Yu.</i>	Cultural view on the scheme of the dome and altar painting of the Orthodox Church	16
<i>Hurova I.</i>	Popular culture as the practice of creating meanings	23
<i>Zhyhailo M.</i>	Foreign experience of graffiti commercialisation: from objection to cooperation	29
<i>Pashkevych M.</i>	Public holiday as a formation factor of state cultural policy	35
<i>Romanchyshyn V.</i>	M. Leontovych’s creative heritage in the context of Ukrainian national culture	41
<i>Sobolievskaya S.</i>	The role of folk doll archetypes in modern culture and therapeutic puppetry.....	48
<i>Podgayetska V., Ivashchenko O., Dniprenko V.</i>	Cultural foundations of education in the conditions of society digitalisation	52
<i>Solomenko L.</i>	Speech culture at the beginning of the XXI century in the context of new media phenomenon.....	57
<i>Buhaiov M.</i>	Role of blogs in the representation of modern Ukrainian song	63
<i>Vodyakhin E.</i>	Orgins and prerequisites of Ukrainian theatre institutionalisation (end of the 19 th – beginning of the 20 th century)	69
<i>Osiievskaya Yu.</i>	European experience of decentralisation and integration of cultural heritage at the present stage	75
<i>Savenko O.</i>	Modern creative and cultural branding projects of Ukraine.....	83

ART, DECORATIVE ART, RESTAURANT

<i>Afonina O.</i>	Embroidered and woven towel (rushnyk) as part of cultural code of bride’s traditional costume.....	89
<i>Bezuhla R.</i>	Ukrainian folk costume as a synthesis of traditions and modernity (the case study of clothes of the first ladies of Ukraine)	95
<i>Denysiuk Zh.</i>	Ethno-cultural codes of the Ukrainian traditional costume in the reflection of the world of high fashion	101
<i>Karpov V.</i>	National traditions in military uniform of Ukraine of the 21st century on the example of a shirt as a central element of Ukrainian folk costume	108
<i>Nesen I.</i>	Research methods of theatrical costume: Ukrainian experience	114
<i>Syvash I.</i>	Ethno-design as an important factor of consolidation of Ukrainian society under conditions of war	120
<i>Khodak I.</i>	Motif of Eucharistic chalice in decorative carving of royal gates of Eastern Podillia.....	124
<i>Chumachenko O.</i>	Modern art exhibitions as a form of “entertainment”.....	130

<i>Veremeienko T.</i>	Painting studies at the Lavra church-art school of the second half of the 18th century	137
<i>Labzin V.</i>	Restoration of the Kyiv-Podil Pokrovska Church in the 1950s: Monumental painting by Lidia Spaska.....	141
<i>Nesmachnyi S.</i>	Symbolist painting of Mykhailo Sapozhnykov: from concept to implementation	149

CHOREOGRAPHY

<i>Degtyar D.</i>	Intertextual aspects of productions of Ukrainian folk-stage choreography	156
-------------------	--	-----

MUSICAL ART

<i>Androsova D., Markova O.</i>	Music aesthetics as philosophy of music: genesis and topical contemporaneity of musicology	162
<i>Bermes I.</i>	Strokes to M. Lysenko-Conductor “Portrait” (the case study of memoirs and letters).	169
<i>Muravska O.</i>	Mysterious and mythological foundations of Ukrainian musical theatre of the 19th century (based on the work of S. Gulak-Artemovsky and M. Lysenko)....	177
<i>Syrotynska N.</i>	Acrostic in Byzantine Hymnography and Slavonic Spiritual Poetry in the Byzantine Hymnography.	184
<i>Hrynychuk I., Misko H., Ovod N.</i>	Artistic projects of integrative type: research and performance aspects.	190
<i>Kuliieva A.</i>	Technical and expressively meaningful functions of “transitional tones” and “primary tone” in the context of vocal-register performing strategy.	196
<i>Mykulanynets L.</i>	Dominants of regional topos in the artist’s biography	203
<i>Ovsianikov V.</i>	Transformational Processes of Rock Music in the context of War in Ukraine.	208
<i>Tushchenko M.</i>	Domestic guitar school: historical heritage of performance traditions and development prospects	214
<i>Shumsky M.</i>	Development of performance culture of orchestra conductors in the process of master's training	220
<i>Wang Xiaoyu</i>	“Home Songbooks” by S. Moniuszko and Spiritual and Ethical Aspects of the Biedermeier Culture.	226
<i>Kolosok V.</i>	Analysis of characteristic features of modern Ukrainian pop hits on the example of works that won international Eurovision song contest in 2004, 2016, 2022	233
<i>Li Yuxuan</i>	Concerto for saxophone and string orchestra by L.-E. Larson in the context of Ukrainian-Swedish historical connections and traditions.	240
<i>Yuheng Lin</i>	G. Bizet’s “The Pearl Fishers” in the context of poetics of French lyrical opera.....	246
<i>Sun Zhui Shan</i>	Spiritual origins of aria, its formation in Europe and China.	253
<i>Feng Yiran</i>	Polish-Chinese cultural relations in the context of China's piano art research.	260
<i>Yatsenko V.</i>	“Maidan – 2014” by Valentyn Silvestrov: genre and style parameters of the composition.....	266

STAGE ART

<i>Pogrebniak G.</i>	Directing ballet performances on stage and screen	272
<i>Gusakova N., Devizorov M.</i>	Evolution of effective scenography in the work of representatives of Danylo Lider’s school (the end of the 20th – the beginning of the 21st century)	280

<i>Tatarenko M.</i>	Directing technique as artistic and creative component in general stage design of a theatrical performance.....	286
<i>Tsugorka O.</i>	Art decoration in theatrical productions as a means of scenographic formation of space	291
<i>Pivovarova K., Strelchuk V.</i>	Theatre direction of Peter Hall: specificity of artistic interpretation of W. Shakespeare's dramaturgy.....	300
<i>Svitlichna O., Bilenka A.</i>	Influence of stage speech of the coryphaes theatre on modern theatrical process.....	307

REVIEWS

<i>Kopievska O.</i>	Tertiary cultural education в in new social and political reality. Review to the book by S. Vitkalov "Tertiary cultural education in Ukraine: regional discourse: through the prism of the activities of the department of event-industry, cultural studies and museum studies of Rivne state humanitarian university". On the 50th anniversary of the university founding"	313
---------------------	---	-----

Наукове видання

ВІСНИК

НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ
КЕРІВНИХ
КАДРІВ
КУЛЬТУРИ
І МИСТЕЦТВ

NATIONAL
ACADEMY OF
MANAGERIAL
STAFF OF
CULTURE
AND ARTS
HERALD

Щоквартальний науковий журнал
Quarterly Journal

3'2022

Редактор **О. І. Бугайова**
Редагування англomовних статей, анотацій і транслітерації **О. Б. Рубчак**
Комп'ютерна верстка **Л. М. Міненко**

Адреса редакції: 01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 11, кім. 210
e-mail: nauka@nakkim.edu.ua

Вимоги до публікацій на сайті:
<https://nakkim.edu.ua/images/vidannya/requirements.pdf>

Здано до набору 01.09.2022. Підп. до друку 05.09.2022. Формат 60x84 1/8.
Папір офсетн. № 1. Друк офсетний. Умов. арк. 18,8.
Облік.-вид. арк. 35,2. Наклад 300 прим.

Наукове видання

ВІСНИК

НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ
КЕРІВНИХ
КАДРІВ
КУЛЬТУРИ
І МИСТЕЦТВ

NATIONAL
ACADEMY OF
MANAGERIAL
STAFF OF
CULTURE
AND ARTS
HERALD

Щоквартальний науковий журнал
Quarterly Journal

3'2022

Редактор **О. І. Бугайова**
Редагування англomовних статей, анотацій і транслітерації **О. Б. Рубчак**
Комп'ютерна верстка **Л. М. Міненко**

Адреса редакції: 01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 11, кім. 210
e-mail: nauka@nakkim.edu.ua

Вимоги до публікацій на сайті:
<https://nakkim.edu.ua/images/vidannya/requirements.pdf>

Здано до набору 01.09.2022. Підп. до друку 05.09.2022. Формат 60x84 1/8.
Папір офсетн. № 1. Друк офсетний. Умов. арк. 18,8.
Облік.-вид. арк. 35,2. Наклад 300 прим.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>